

Lietuvos
pramonininkų
konfederacija

Pramonės lūkesčių indekso pristatymas

2016 m. IV ketvirtis

Ekonominės ir socialinės verslo aplinkos skyrius

Juozapas M. Preikša

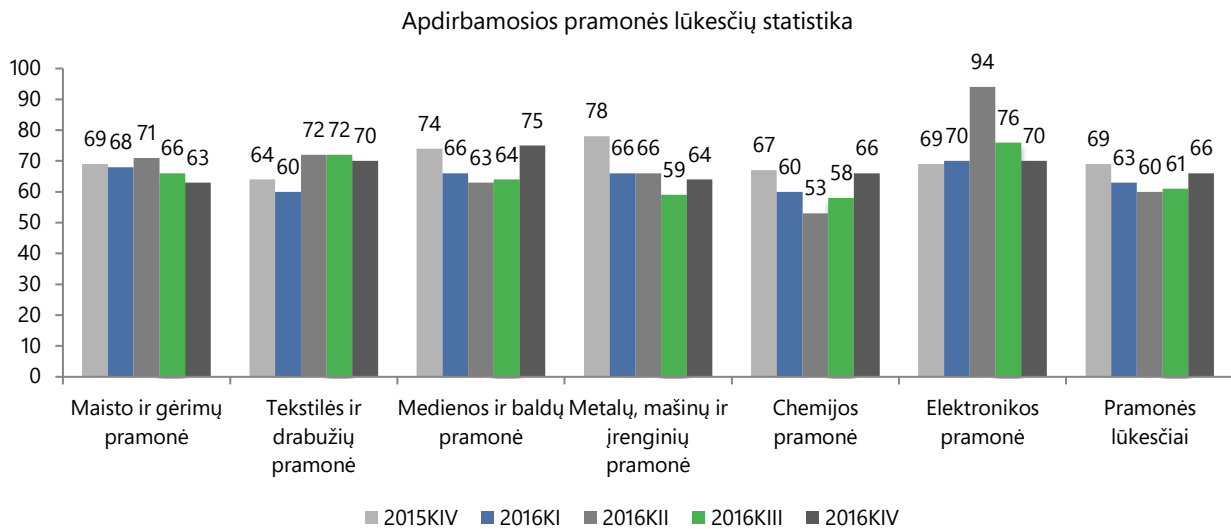
Juozapas.Preiksa@lpk.lt

Lukas Geryba

Lukas.Geryba@lpk.lt

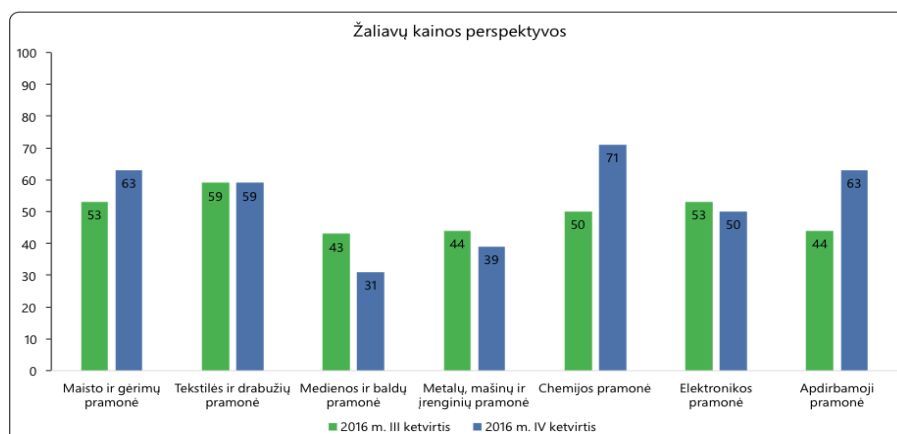
2016 m. IV ketvirtį pramonės įmonių lūkesčiai stabiliai išlieka aukštame lygyje, tikimasi tvarios plėtros

Lietuvos pramonininkų konfederacija (LPK) vienintelė šalyje kas ketvirtį atlieka ir pristato aukščiausio lygio 120 Lietuvos įmonių vadovų nuomonių ir prognozių apklausos analizę – Pramonės lūkesčių indeksą (PLI). 2016 m. IV ketvirčio Pramonės lūkesčių indeksas rodo nuosaikias pramonės įmonių vadovų nuotaikas – bendrasis indekso įvertis pozityvus ir siekia 66 punktus.

Pramonės lūkesčių indeksas 2016 m. IV-ąjį ketvirtį rodo sąlyginai pozityvias pramonininkų nuotaikas. Pramonininkų metų pabaigos vertinimas išlieka stabiliai aukštame lygyje ir parodo, jog galima tikėtis pramonės sektorių plėtros. Baigiantis 2016 metams, pramonininkų lūkesčiai pakilo net 5 punktais, palyginus su trečiuoju šių metų ketvirčiu, tačiau nukrito 3 punktais lyginant su praeitų metų tuo pačiu laikotarpiu. Prognozė paskutiniam šių metų ketvirčiui siekia 66 punktus (visuose sektoriuose viršijo 60 punktų) – tai byloja apie vidutinės spartos augimą. Pagrindine pozityvių nuotaikų priežastimi ir toliau išlieka teigiamas vidaus paklausos vertinimas. Indeksą šiek tiek smukdė nuosaikesnės eksporto prognozės bei vyraujanti įtampa darbo rinkoje (kvalifikuotų asmenų nedarbo lygis šiuo metu sudaro tik 6,5 %).

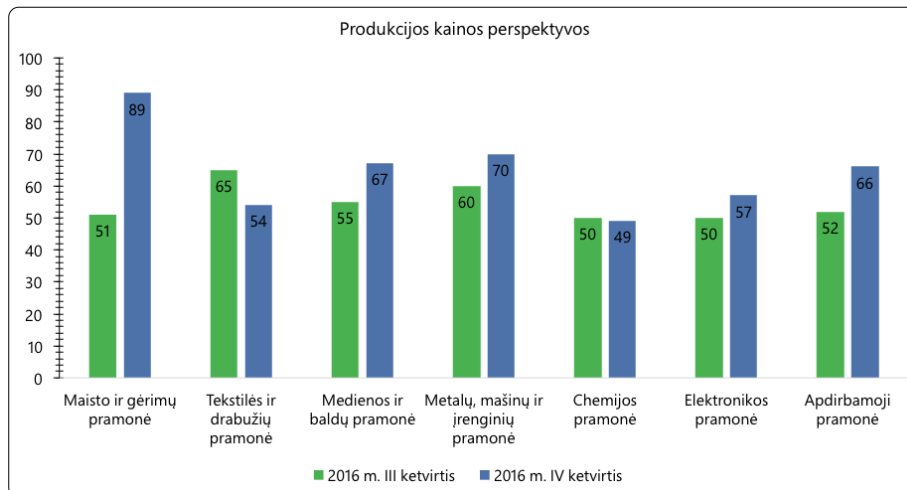
Didžiausią įtaką bendram įmonių optimizmui turėjo medienos ir baldų pramonės pozityvios nuotaikos (rodiklis kilo 11 punktų) bei chemijos pramonės lūkesčių augimas 8 punktais. Medienos ir baldų pramonės įverčius paaškina žymus žaliavinės medienos kainų susitraukimas, tuo tarpu chemijos pramonės atstovai labai palankiai vertina vidaus rinkos perspektyvas. Kituose pramonės sektoriuose išlieka nežymūs lūkesčių indekso pokyčiai.

Daugelis pramonės šakų tikisi dabartinių žaliavų kainų nusistovėjimo – chemijos pramonė ruošiasi kainų augimui. Bendrasis žaliavų kainų perspektyvos įvertis šių metų ketvirtajam ketvirčiui siekia 63 punktus ir indikuoja galimą spartesnę žaliavų kainų augimą atitinkamuose sektoriuose – maisto ir gėrimų, bei chemijos pramonėje.

Padidėjusios žaliavų kainų prognozės ir didėjanti gamybos savikaina (augantis vidutinis atlyginimas bei kapitalo investicijos) paskatino įmones koreguoti aukštyn galutinės produkcijos kainas. Įmonės ketina kelti kainas eksporto rinkose, kur šiuo metu jos yra ganėtinai žemame lygyje. Toks sprendimas paaiškinamas nuolat brangstančia gamybos savikaina dėl vidutinio darbo užmokesčio šuolių bei didėjančios įtampos darbo rinkoje.

Panašus kainų lygis turėtų išlikti tekstilės ir drabužių, chemijos bei elektronikos pramonės šakose, kur rodikliai atitinkamai siekė 54, 49 bei 57 punktus. Išlaikyti žemus kainų lygius šiuose sektoriuose leidžia palankios pasaulinės energetikos sąlygos bei kai kurių įmonių taikoma agresyvi kainodara norint kuo labiau diversifikuoti eksporto rinkas.

Kituose sektoriuose stebimos produkcijos kainų kėlimo nuotaikos. Ypatingai prie bendro indekso reikšmės padidėjimo prisidėjo maisto ir gėrimų pramonė, kur indeksas pakilo net 38 punktais ir siekia 89. Didelė dalimi prie tokio padidėjimo prisidėjo ilgą laiką užsitęsusi pasaulinės pieno gaminių ir žaliavų rinkų krizė. Tokios nuotaikos LPK lūkesčių indekse gali indikuoti, jog įmonės jau svarsto apie užsienio rinkų stabilizavimąsi. Taip pat, prie įverčio prisidėjo ir jau kurį laiką palapsniui kylančios neapdoroto ir apdoroto maisto produktų kainos.

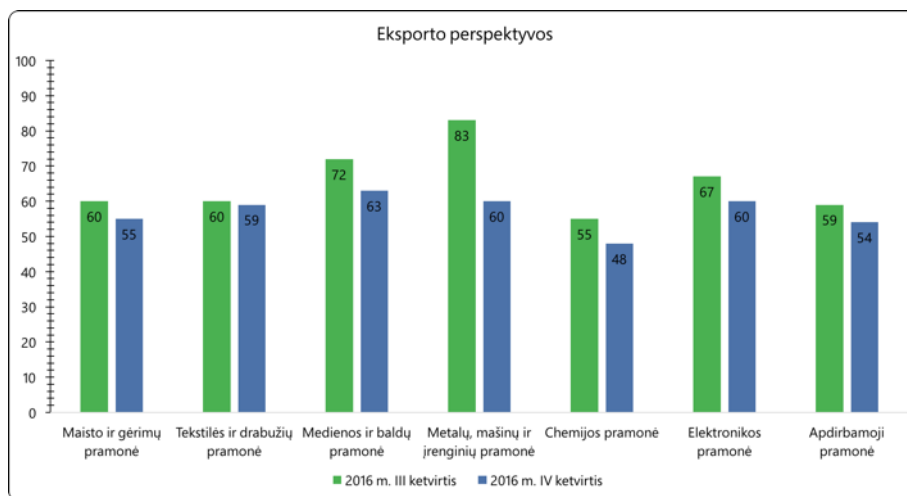
Eksporto lūkesčiuose fiksuojamas 5 punktų kritimas. Šį įvertį labiausiai sąlygojo metalų, mašinų ir įrenginių, chemijos, medienos ir baldų pramonės lūkesčių susitraukimas. Įmonės tikisi atrasti ir išplėsti eksporto apimtis, tačiau tikisi kuklesnių augimo tempų. Labiausiai susitraukė metalų, mašinų ir įrenginių pramonė (-23 punktai). Tokiam rezultatui didelės įtakos turėjo susiklosčiusi situacija darbo rinkoje, kuri didina metalų pramonės kaštus ir neigiamai veikia konkurencingumą tarptautiniu lygiu. Chemijos pramonės įmonės gali pasidžiaugti atpigusiomis žaliavomis, tačiau jausdami artėjančią trąšų prekybos ciklą, sumažino gamybinius pajėgumus ir koncentravosi į įrenginių efektyvumo didinimą, siekiant sumažinti energetinę priklausomybę ir didesnę konkurencingumą pasibaigus minėtam ciklui.

Lietuvos eksportuotojai šiemet ir toliau didina pardavimų apimtis išorės rinkose. ES rinkoje vis didesnę dėmesį šalies verslas skiria Skandinavijos regionui, tuo tarpu didėjantis spaudimas konkurencingumui jau pradėjo bloginti eksporto rezultatus į Centrinę Europą. Pasikeitimus link to stebime ir įmonių kainodaroje – įmonės eidamos į aukštesnę perkamąją galią turinčias rinkas kur galėtų jaustis laisviau didindami produkcijos kainas,

tačiau šiose rinkose jau egzistuoja stiprūs rinkos dalyviai ir vienintelis būdas juos nugalėti – žemesnės kainos taktika.

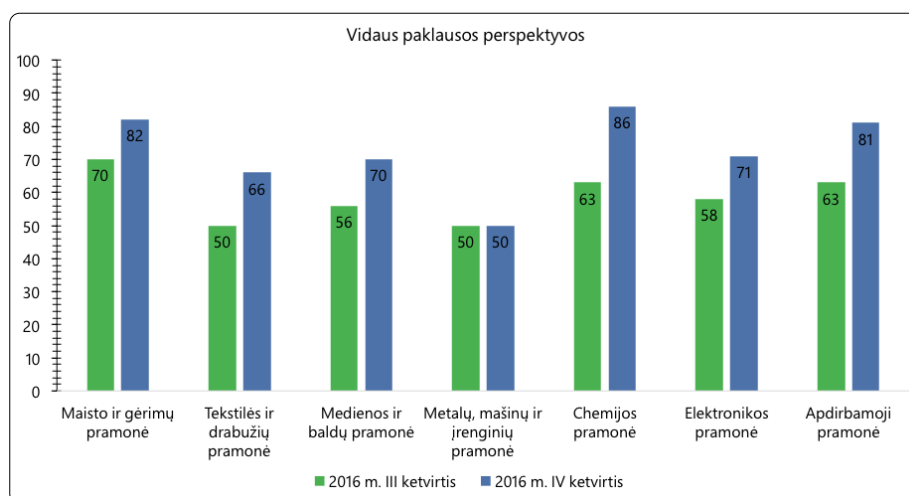
Akivaizdžiai vis dar auga elektronikos gamintojų eksporto lūkesčiai. Daugiausia eksporto vilčių vis dar dedama į Šiaurės Amerikos, Azijos ir Pietų Europos rinkas, mažiausiai – į Rusijos ir NVS šalių rinkas.

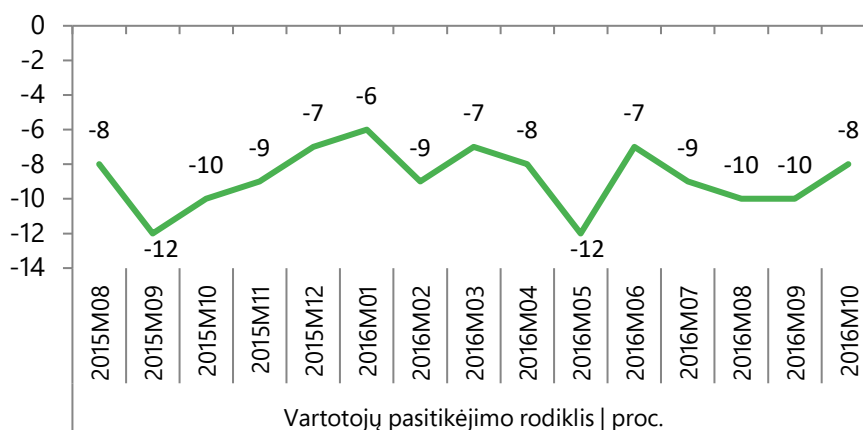
Galima pasidžiaugti, jog eksportas į naujas rinkas laipsniškai didėja, tačiau nemaža dalimi tai vis dar yra tik atskirų segmentų sėkmė, bet ne tvari plėtra. Prognozuojama, kad eksporto plėtra bus nuosaiki ir sieks apie 2-3 procentus.

Daugelyje vidaus rinkos sektorių išlieka pozityvios nuotaikos. Vidaus vartojimo augimą taip pat indikuoja ir bendras vidaus paklausos perspektyvos rodiklis (įvertis kilo nuo 63 iki 81 punkto).

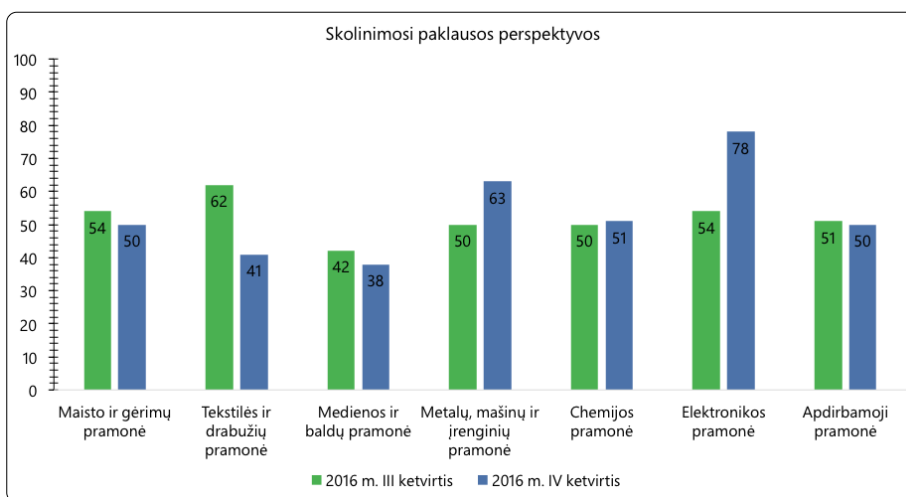
Palankias sąlygas vidaus rinkos paklausai sudarė vartotojų perkamosios galios augimas, kurį sąlygojo gana aukštas užimtumas, darbo užmokesčio perspektyvos bei vartotojų lūkesčiai. Lūkesčiai sutinka su esama vidaus vartojimo statistika – vidaus vartojimas išlieka svarbiu ekonomikos varomuoju veiksniu. Pramonės įmonių atstovai tikisi, jog vidaus vartojimas išliks ekonomikos judėjimą išlaikančiu varikliu ir IV šių metų ketvirtį.

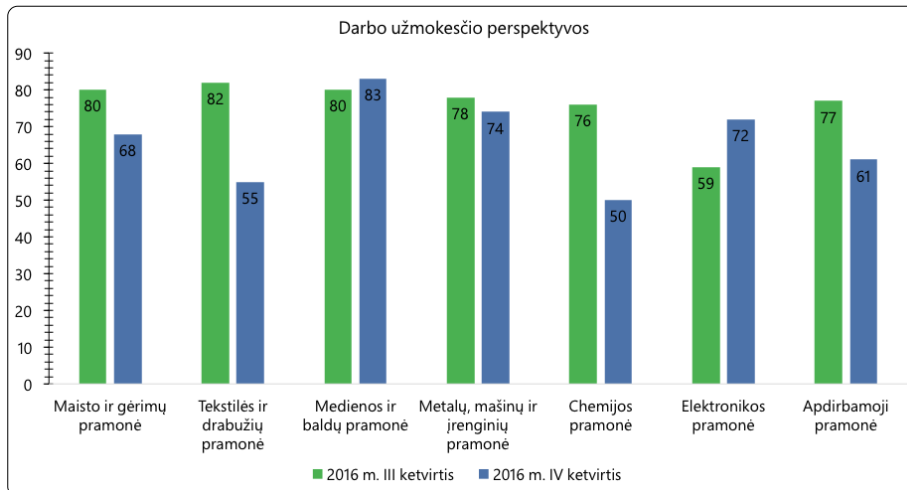
Šiuo metu įmonių plėtra vis dar vykdoma palaikant esamą skolos lygį arba vykdoma sukauptomis nuosavomis lėšomis. Bendras rodiklis nukrito vienu punktu ir šiuo metu siekia 50. Ryškiausiai išsiskyrė elektronikos pramonė, kur lūkesčių įvertis pakilo nuo 54 iki 78 lyginant su praėjusiu ketvirčiu, šiomis investicijomis įmonės siekia įdiegti naujas technologijas, kurios užtikrintų naujų produktų gamybos galimybę. Skolinimosi tendencijas pramonės įmonėse šiuo metu labiausiai apriboja verslo neapibrėžtumas dėl eksporto rinkų bei bendras Europos Sąjungos vientisumo klausimas.

Nors pagal Lietuvos banko statistiką rinkoje paskolų nefinansinėms korporacijoms bendra suma padidėjo 304 mln. Eur arba 3,88 proc. (2016 m. I ketv. lyginant su 2016 m. II ketv.), tačiau ši tendencija apdirbamosios gamybos įmonių tarpe nematoma. Tikimasi, jog skolinimą ir tuo pačiu investicijas paskatins ES investicijų galimybės naujajame 2014 – 2020 plane. **Skolinimosi paklausos rodiklis išlieka arti 50 punktų ribos tai rodo, jog pramonininkai nebus linkę papildomai skolintis.**

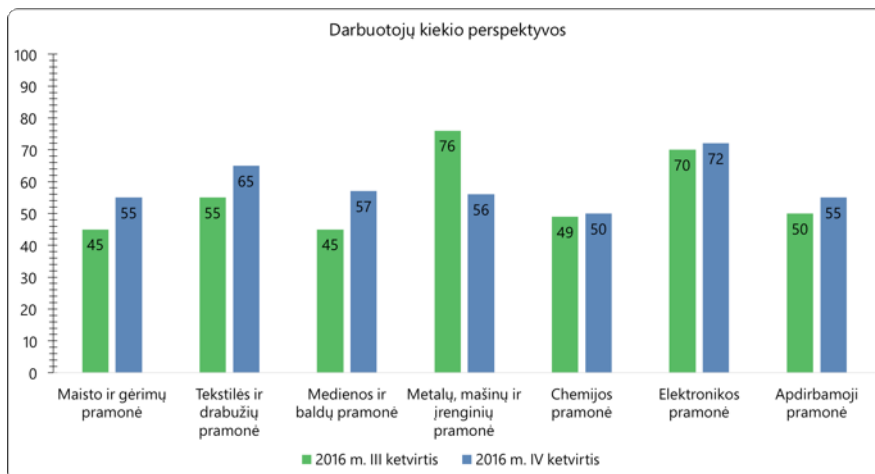
Visos pramonės šakos darbo užmokesčio perspektyvas vertino teigiamai – bendrasis indeksas siekia 61 punktą, tačiau įvertis mažėjo nuo 77 punktų. Prognozuojama, jog tolesnis atlyginimų augimas išliks, tačiau keliuose pramonės sektoriuose bus nuosaikesnis nei dabar. Savo abejones dėl kylančių atlyginimų išreiškė tekstilės ir drabužių bei chemijos pramonės respondentai. Tekstilės sektoriuje, tikimasi, jog artimiausiu metu minimalus mėnesinis atlyginimas nebus didinamas, o chemijos įmonės anksčiau investavusios į naujus įrenginius ir gamybinių pajėgumų didinimą tikėdamos, jog dėl investicijų padidėjusio produktyvumo dėka nebus didinamas bendras darbo užmokesčio biudžetas, nors produkcijos apimtys ir didės.

Kaip riziką šiuo atveju pramonininkai įžvelgia susiklosčiusią padėtį darbo rinkoje – konkrečios kvalifikuotos darbo jėgos trūkumas vis dar daro įtaką likusiems pramonės sektoriams. Čia tikimasi didesnio atlyginimų augimo, siekiant pritraukti atitinkamus darbuotojus arba motyvuoti kitose srityse dirbančius asmenis persikvalifikuoti užpildant atsiradusias darbo vietas.

Bendra visų pramonės įmonių nuotaika – išlaikyti esamą darbuotojų skaičių, bendras rodiklis siekia 55 punktus ir rodo, jog pramonės įmonės sieks pritraukti naujų darbuotojų. Tai yra pozityvus impulsas, tačiau išaugęs darbuotojų poreikis gali dar didesniu tempu kelti darbo užmokestį Lietuvoje, kurio augimas demonstruoja neįprastus tempus ir siekia 9%.

Sparčiausi atlyginimų augimai matomi, maisto ir gėrimų pramonėje, kurioje tikimasi didesnių gamybos apimčių dėl eksporto į naujai atrastas užsienio rinkas, tuo tarpu tekstilės ir drabužių pramonėje darbuotojų skaičiaus augimas matomas tik aukštomis technologijomis grįstos tekstilės gamyboje..

Didžiausia samda prognozuojama elektronikos pramonėje, kur rodiklis išlieka aukštame lygyje – 72 punktai. Įmonių atstovai tvirtino, jog poreikis yra didelis, dėl specialistų trūkumo ir aplinkybių mažėti darbuotojų skaičiai jie nemato.

Vertinant imonių pateiktomis darbuotojų skaičiaus prognozėmis, galima tikėtis, jog darbuotojų skaičius nežymiai padins arba nesikeis. 30% didesnės nei prieš krizę su 19% mažesniu darbuotojų skaičiumi.